

Kuuden suurimman kaupungin **toimeentulotuki** vuonna 2021

Esipuhe

Kuusikko-työssä vertaillaan kuutoskaupunkien (Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere ja Oulu) aikuissosiaalityötä ja toimeentulotukea, lastensuojelua, päihde- ja mielenterveyspalveluja, vammaisten palveluja, vanhusten palveluja sekä varhaiskasvatusta. Kaupunkien edustajista koostuvat eri palvelukokonaisuuksien asiantuntijaryhmät tuottavat vuosittain tilastollisia raportteja asiakasmääristä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista.

Kuutostyö alkoi vuonna 1994, jolloin Helsinki, Espoo ja Vantaa päättivät alkaa toteuttaa vertailuja sosiaali- ja terveyspalveluista sekä niiden kustannuksista. Turku ja Tampere tulivat mukaan vertailuihin vuonna 1996, minkä jälkeen ryhmä nimettiin Viisikoksi. Vertailu-raportteja alettiin julkaista omassa julkaisusarjassaan vuonna 1999. Kuusikko-yhteistyö alkoi vuonna 2002, kun Oulu liittyi kuudenneksi jäseneksi ryhmään. Kuusikko-työ alkoi varhaiskasvatuksen, toimeentulotuen sekä vanhusten palvelujen vertailulla, mutta ajan myötä mukaan on tullut uusia palvelukokonaisuuksia.

Kuusikko-tiedonkeruu sisältää sosiaali- ja terveyspalveluiden osalta ainoastaan osan kustannuksista ja toimintatiedoista. Sosiaali- ja terveyspalvelut muodostavat omanlaisensa kokonaisuuden, jossa erityisesti sosiaalipalvelut ovat vahvasti limittyneet toisiinsa. Kunta voi panostaa esimerkiksi ehkäiseviin toimintamuotoihin, mutta ehkäisevään työhön laitettut resurssit eivät näy välttämättä Kuusikko-raportoinnissa.

Raporttien tarkoituksena on tuottaa tietoa ja herättää keskustelua kuntien kehittämisen tueksi. Kuusikko-raportit nostavat esiin eroavaisuuksia, jotka vaativat tarkempaa analyysia. Tavoitteena ei ole vertailla esimerkiksi omien ja ostopalvelujen kustannuksia. Omien ja ostopalvelujen tiedonkeruu poikkeaa merkittävästi esimerkiksi asiakasmaksujen, vuokrien, tilaamiseen liittyvien kustannusten ja hallinnon vyörytysten osalta. Kunnan omaa tuotantoa voi verrata toisen kunnan omaan tuotantoon, mutta omien ja ostopalvelujen tiedot eivät ole vertailukelpoisia, koska ne sisältävät eri kustannuseriä.

Kuusikko-raporttien tiedot asiakasmääristä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista on pääasiassa koottu kuntien omista tietojärjestelmistä ja tilinpäätöksistä. Kuusikko-työn keskiössä on työryhmissä tehtävä määrittelytyö, jonka ansiosta kerättävät tiedot saatetaan mahdollisimman vertailukelpoisiksi. Määrittelytyö on välttämätöntä, sillä palvelut poikkeavat kuntien välillä nimikkeiltään ja sisällöiltään, ja ne on organisoitu hallinnollisesti eri tavoin. Lisäksi kunnilla on käytössä toisistaan poikkeavia tietojärjestelmiä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tieto, joka yhdessä kunnassa saadaan automaattisesti, voi toisessa kunnassa vaatia paljon manuaalista työtä tai sitä ei ole edes mahdollista saada. Määrittelytyössä täytyy huomioida myös kuntien erilaiset kirjaamiskäytännöt. Vertailutyön pitkän historian avulla on kuitenkin saavutettu hyvä taso vertailtavuudessa.

Kuusikko-yhteistyön lisäksi tilastotietoja kuntien sosiaali- ja terveyspalveluista tuotetaan monilla tahoilla, kuten Tilastokeskuksessa, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksessa sekä Suomen Kuntaliitossa. Kuusikko-tiedonkeruun ja raportoinnin erityispiirteet liittyvät yhdessä sovittuihin määrittelmiin ja sopimuksiin tietosisällöstä, suorite- ja taloustietojen yhdistämiseen yhteen raporttiin, palvelua koskevien tietojen kattavuuteen ja pyrkimykseen tietojen vertailukelpoisuuden yksityiskohtaiseen arviointiin. Lisäksi edellisen vuoden tietoja käsittelevät raportit ilmestyvät yleensä nopeammalla aikataululla kuin valtakunnalliset yhteenvedot.

Kuuden suurimman kaupungin
toimeentulotuki
vuonna 2021

Kuusikko-työryhmä
Aikuissosiaalityö
22.6.2022

Kuusikko-työryhmän julkaisusarja

2342-1983 (painettu)

2342-1991 (verkkajulkaisu)

Edita Prima Oy 2022, Helsinki

Tekijä(t)		
Kuusikko-työryhmän Aikuissosiaalityön asiantuntijatyöryhmä, koonnut Nora Tanner		
Nimike		
Kuuden suurimman kaupungin toimeentulotuki vuonna 2021		
Julkaisija (virasto tai laitos)	Julkaisu-aika	Sivumäärä, liitteet
Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala Espoon sosiaali- ja terveystoimi Vantaan sosiaali- ja terveystoimi Turun hyvinvointitoimiala Tampereen sosiaali- ja terveystoimen palvelut Oulun hyvinvointipalvelut	6/2022	23 s. + 14 s. liitteitä
Sarjanimike	Osanumero	
Kuusikko-työryhmän julkaisusarja	5/2022	
ISSN-numero	Kieli	
2342-1983 (painettu) 2342-1991 (verkkojulkaisu)	Suomi	
Tiivistelmä		
Tämä raportti on Suomen kuuden suurimman kaupungin toimeentulotukea käsittelevä raportti. Suomen kuuden suurimman kaupungin toimeentulotukea vuonna 2021 käsittelevät tiedot on koottu erilliseen raporttiin sen sijaan, että ne olisivat Kuuden suurimman kaupungin aikuissosiaalityö vuonna 2021 -raportin liitteissä kuten edellisvuonna. Kuutoskaupungeissa oli vuonna 2021 120 713 perustoimeentulotukea saanutta kotitaloutta, joissa asui kaikkiaan 176 442 henkilöä. Perustoimeentulotuen saaneista kotitalouksista uusia kotitalouksia (tuen saamisessa vähintään 12 kuukauden katkos) oli kuutoskaupungeissa hieman yli neljännes. Täydentävää toimeentulotukea sai yhteensä 30 837 kotitaloutta ja ehkäisevää toimeentulotukea sai 18 225 kotitaloutta. Täydentävää toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien lukumäärä laski vuodesta 2020 kuutoskaupungeissa 4,0 prosenttia ja ehkäisevää toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrä laski 5,4 prosenttia. Kuutoskaupunkien (pl. Vantaa) täydentävää ja/tai ehkäisevää toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien päämiehistä 17 prosenttia oli alle 25-vuotiaita ja 29 prosenttia oli 50 vuotta täyttä-neitä. Toimeentulotuen kokonaisbruttokustannukset, sisältäen sekä Kelan että kuntien myöntämän toimeentulotuen (ilman pakolaisia, paluumuuttajia ja turvapaikanhakijoita) olivat kuutoskau-pungeissa vuonna 2021 yhteensä 364,6 miljoonaa euroa. Kustannukset vaihtelivat Oulun 25,0 miljoonasta eurosta Helsingin 139,9 miljoonaan euroon.		
Asiasanat		
Kuusikko, kuutoskaupungit, kaupunkivertailu, kustannukset, aikuissosiaalityö, sosiaalityö, toimeentulotuki		
Tiedustelut	Jakelu	
Työryhmän jäsenet, liite 8	www.kuusikkokunnat.fi	

Sisällys

1	JOHDANTO	7
2	TOIMEENTULOTUEN KÄSITTELYN ORGANISOINTI KUUTOSKAUPUNGEISSA	8
3	PERUSTOIMEENTULOTUKI	11
	3.1 Perustoimeentulotukea saaneet kotitaloudet ja henkilöt	11
	3.2 Marraskuussa 2021 perustoimeentulotukea saaneiden kotitalouksien tulottomuusluokitus....	13
4	TÄYDENTÄVÄ JA EHKÄISEVÄ TOIMEENTULOTUKI	15
	4.1 Täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea saaneet kotitaloudet ja henkilöt	16
5	TOIMEENTULOTUEN KUSTANNUKSET	18
	5.1 Toimeentulotuen kokonaiskustannukset	18
	5.2 Toimeentulotuen kustannukset tukilajeittain	20
6	YHTEENVETO	22
	LÄHTEET	23
	LIITTEET	24
	Liite 1 Määritelmät 2021 ja tilastojen laatu	24
	Liite 2A Toimeentulotuen perusosan määrät 1.1.2021 lukien	28
	Liite 2B Toimeentulotuen perusosan määrät 1.1.2022 lukien	29
	Liite 3A Kelan ja kuntien myöntämän toimeentulotuen asiakkaat vuosina 2018–2021	30
	Liite 3B Kelan ja kuntien myöntämän toimeentulotuen uudet asiakkaat tukilajeittain vuonna 2021 ¹	31
	Liite 4 Perustoimeentulotukea saaneet kotitaloudet päämiehen iän mukaan vuonna 2021	32
	Liite 5 Perustoimeentulotuen saajat ikäryhmittäin vuonna 2021	33
	Liite 6 Toimeentulotukihakemukset ja -päätökset vuosina 2018–2021	34
	Liite 7 Marraskuussa 2021 perustoimeentulotukea saaneiden kotitalouksien tulottomuusluokitus	35
	Liite 8 Aikuissosiaalityön asiantuntijatyöryhmä	36

Taulukot

Taulukko 1. Vuonna 2021 perustoimeentulotukea saaneet kotitaloudet ja henkilöt ¹	11
Taulukko 2. Vuonna 2021 täydentävää ja/tai ehkäisevää toimeentulotukea saaneet kotitaloudet	16
Taulukko 3. Toimeentulotuen kokonaisbruttokustannukset ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia	18
Taulukko 4. Toimeentulotuen kustannukset tukilajeittain vuonna 2021 (sisältäen pakolaiset, paluumuuttajat ja turvapaikanhakijat)	20
Taulukko 5. Kelan myöntämän perustoimeentulotuen kustannusten kohdistuminen eri menolajeihin vuonna 2021	21

Kuviot

Kuvio 1. Kunnissa tehtyt toimeentulotukipäätökset tekijän mukaan vuonna 2021.....	8
Kuvio 2. Vuonna 2021 perustoimeentulotukea saaneet henkilöt päämiehen iän mukaan.....	12
Kuvio 3. Marraskuussa 2021 perustoimeentulotukea saaneiden kotitalouksien tulottomuusluokitus	13
Kuvio 4. Marraskuussa 2021 perustoimeentulotukea saaneiden kotitalouksien tulottomuusluokitus. Alle 25-vuotiaat tuensaajat	14
Kuvio 5. Täydentävää ja/tai ehkäisevää toimeentulotukea saaneet kotitaloudet päämiehen iän mukaan vuonna 2021 (luvut ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia) ^{1,2}	17
Kuvio 6. Toimeentulotuen bruttokustannukset kunnan asukasta kohden vuosina 2015–2021 (korotettuna vuoden 2021 arvoon, ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia) ¹	19
Kuvio 7. Perustoimeentulotuen kustannusten kohdistuminen eri menolajeihin vuonna 2021	21

1 JOHDANTO

Tämä raportti on Suomen kuuden suurimman kaupungin toimeentuloa käsittelevä raportti. Suomen kuuden suurimman kaupungin toimeentulotukea vuonna 2021 käsittelevät tiedot on koottu erilliseen raporttiin sen sijaan, että ne olisivat Kuuden suurimman kaupungin aikuissosiaalityö vuonna 2021 -raportin liitteissä kuten edellisvuonna. Toimeentulotuki on sosiaalihuoltoon kuuluva viimesijainen taloudellinen tuki, jonka tarkoituksena on turvata henkilön tai perheen toimeentulo ja edistää itsenäistä selviytymistä. Toimeentulotuki jakautuu perustoimeentulotukeen, jota on vuoden 2017 alusta alkaen myöntänyt Kela, sekä täydentävään ja ehkäisevään toimeentulotukeen, joita myöntää kunta.

Toimeentulotukea haetaan pääsääntöisesti Kelalta. Kela siirtää hakemuksen täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen osalta kuntaan hakijan pyynnöstä, mikäli hakemuksessa on esitetty kuluja, joita ei kateta perustoimeentulotuella. Jos toimeentulotuen tarve koskee ainoastaan täydentävää tai ehkäisevää tukea, sitä haetaan suoraan kunnasta siinä tapauksessa, että perustoimeentulotuki on jo käsitelty Kelassa (1412/1997 § 14, 14d). Valtio korvaa perustoimeentulotuesta aiheutuneista kustannuksista puolet. Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen kunnat rahoittavat itse.

Vuodesta 2017 lähtien Kuusikko-raportin tiedot toimeentulotukea saaneista kotitalouksista ja henkilöistä on kerätty erikseen kunnista ja Kelasta. Toimeentulotuen saajia ei voida enää tarkastella yhtenä kokonaisuutena henkilötunnus-kertaalleen tietoina, sillä vuodesta 2017 eteenpäin samalle kotitaloudelle on voitu vuoden aikana myöntää sekä perustoimeentulotukea Kelalta että täydentävää ja/tai ehkäisevää toimeentulotukea kunnalta. Myöskään pidemmän aikavälin aikasarjavertailuja ei ole mahdollista tehdä samaisesta syystä. Toimeentulotuen kustannuksia on kuitenkin mahdollisuus tarkastella edelleen kokonaisuutena, kuten tässä raportissa onkin tehty.

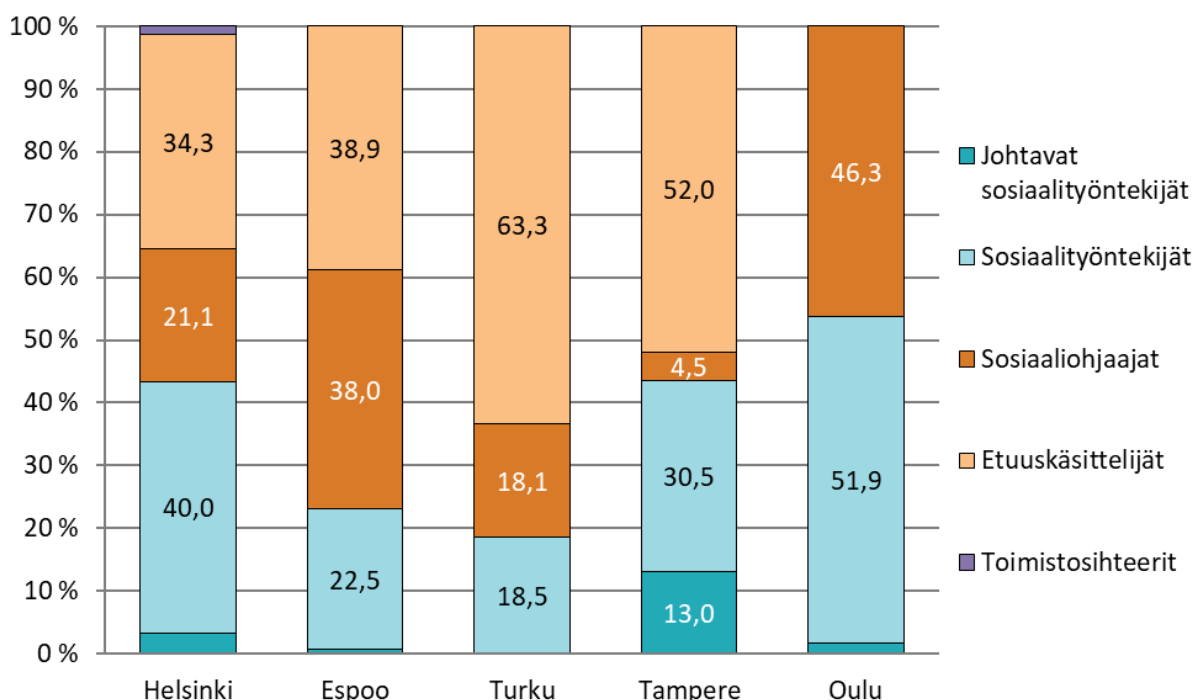
Raportti on syntynyt kuuden suurimman kaupungin aikuissosiaalityön asiantuntijoista koostuvan työryhmän yhteistyön tuloksena. Työryhmän puheenjohtajana toimii vuonna 2022 Minna Ryhänen Vantaalta. Tiedot työryhmän muista jäsenistä on koottu raportin liitteeseen 8.

Raportin taulukot ja kuviot voi tarvittaessa pyytää saavutettavassa muodossa sähköpostilla: kuusikko@hel.fi

2 TOIMEENTULOTUEN KÄSITTELYN ORGANISOINTI KUUTOSKAUPUNGEISSA

Toimeentulotuen käsittelyn organisoinnissa on kuutoskaupungeissa kuntakohtaisia eroja. Kuviossa 1. on kuutoskaupungeissa (pl. Vantaa) vuonna 2021 tehdyt toimeentulotukipäätökset tekijän mukaan. Toimeentulotukipäätöksiä tekevien työntekijöiden osuudet vaihtelevat kunnittain. Oulussa 51,9 prosenttia päätöksistä teki sosiaalityöntekijä ja 46,3 prosenttia päätöksistä teki sosiaaliohjaaja. Tampereella sosiaaliohjaajien tekemiä päätöksiä oli 4,5 prosenttia vuonna 2021 tehdyistä toimeentulotukipäätöksistä. Turussa valtaosan päätöksistä teki etuuskäsittelijä (63,3 %).

Kuvio 1. Kunnissa tehdyt toimeentulotukipäätökset tekijän mukaan vuonna 2021

¹Vantaalta ei ole saatavissa toimeentulotukipäätöstietoja tekijän mukaan.

Alla on kuvattuna kuntakohtaisesti, miten kuutoskaupungeissa toimeentulotuen käsittely on organisoitu:

Helsingissä täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen päätöksiä tehdään aikuissosiaalityössä mukaan lukien jälkihuollon sosiaalityö, maahanmuuttoyksikössä, päihde- ja psykiatrian sosiaalityössä, asumisen tuessa, lastensuojelussa sekä ikääntyneiden palveluissa. Toimeentulotuen päätöksenteko-oikeus on sosiaalialan ammattilaisten lisäksi myös etuuskäsittelijöillä. Eri ammattiryhmien päätöksenteko-oikeus on määritelty yksilöhuollon delegointisäännössä. Tämän lisäksi on täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen pysyväisohje, joka linjaa eri ammattiryhmien välistä yhteistyötä ja asiakaskohtaisen päätöksenteon yhdenmukaisuutta. Etuuskäsittelijät vastaanottavat kaikki kirjalliset ja työikäisen asiakkaiden sähköiset hakemukset mukaan lukien kelan siirtämät hakemukset. Ikääntyneiden palvelut vastaanottavat 65 vuotta täyttäneiden sähköiset hakemukset. Kiireellisen täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen päätöksenteosta vastaavat sosiaalialan ammattilaiset.

Espoossa täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen päätöksiä tehdään aikuissosiaalityössä, pakolais- ja maahanmuuttajapalveluissa, senioripalveluissa sekä jälkihuollon sosiaalityössä. Kaupunkitasoisesti on määritelty toimeentulotuen myöntämisen ohje, jossa linjataan tuen myöntämistä, ja delegointisääntö määrittää eri ammattiryhmien päätöksenteko-oikeutta. Toimeentulotukipäätöksiä tekevät etuuskäsittelijät, sosiaaliohjaajat ja sosiaalityöntekijät. Kiireelliset hakemukset käsittelee aikuissosiaalityössä ensiarviointitiimi.

Vantaalla täydentävän toimeentulotuen käsittely on keskitetty neuvonnan ja taloudellisen tuen palvelujen yksikköön, jossa täydentävän toimeentulotuen hakemuksia käsittelee sosiaaliohjaajat sekä toimistosihteerit. Täydentävää toimeentulotukea käsittelee keskitetysti 8 etuuskäsittelijää ja 7 sosiaaliohjaajaa. Asiakas voi hakea samalla lomakkeella täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea. Kaikki hakemukset käsitellään keskitetysti täydentävän toimeentulotuen yksikössä. Yli kahden kuukauden vuokratavat siirretään päätettäväksi muihin sosiaalityön yksiköihin. Täydentävän toimeentulotuen tuen tarve arvioidaan aina yksilöllisesti ja perusteena on lain mukaisesti toimeentulon turvaaminen tai itsenäisen suoriutumisen edistäminen.

Aikuisten sosiaalityössä käsitellään asiakkuudessa olevien asiakkaiden osalta ehkäisevän toimeentulotuen hakemuksia. Ehkäisevän toimeentulotuen myöntäminen perustuu sosiaalityön suunnitelmaan.

Turussa täydentävää toimeentulotukea haetaan Sosiaalityön alkupalvelut-yksiköstä. Myös sosiaalityön, lastensuojelun ja psykososiaalisen tuen yksiköstä (asumis-/päihdepalvelut) voidaan myöntää toimeentulotukea. Pääosin sosiaalityöntekijä ao. yksiköstä on yhteydessä Sosiaalityön alkupalvelut yksikköön ja ohjeistaa työntekijää maksaman asiakkaalleen toimeentulotukea.

Toimeentulotukea voi hakea sähköisesti tai paperilomakkeella. Toimeentulotukeen liittyviä kysymyksiä saattaa olla asiakkailla paljon ja kysymyksiin saa vastausta Monitorissa (eri toimijoiden palvelupiste) sekä Infopisteessä, joka on sosiaali- ja lastensuojelupalvelujen yksiköiden kanssa samassa rakennuksessa. Lisäksi toimeentulotukeen liittyviä kysymyksiä voi kysyä chat-palvelussa tai puhelinsarjaan soittamalla.

Tampereella on keskitetty harkinnanvaraisen toimeentulotuen käsittely niille harkinnanvaraista toimeentulotukea hakeville, joilla ei ole sosiaalityön palveluissa asiakkuutta ja omaa nimettyä työntekijää. Keskitetyssä käsittelyssä harkinnanvaraisen toimeentulotuen hakemukset käsittelee pääsääntöisesti palveluneuvojat. He konsultoivat tarvittaessa sosiaalialan ammattilaisia ja ehkäisevän toimeentulotuen päätökset linjaa ja päättää aina sosiaalialan ammattilainen. Palveluneuvojat voivat itsenäisesti käsitellä ja päättää täydentävästä toimeentulotuesta.

Kaikkien niiden asiakkaiden hakemukset, joilla on sosiaalityön palvelun asiakkuus ja nimetty omatyöntekijä, ohjautuvat asiakkaan omatyöntekijälle. Omatyöntekijä on vastuussa asiakkaidensa harkinnanvaraisen toimeentulotuen linjaamisesta. Omatyöntekijöiden apuna harkinnanvaraisen toimeentulotuen käsittelyssä on palveluneuvoja, jotka selvittävät toimeentulotukihakemuksen käsittelyyn liittyviä tietoja, tekevät itsenäisesti täydentävän toimeentulotuen päätöksiä ja valmistelevat ehkäisevän toimeentulotuen päätöksiä. Omatyöntekijät käyttävät toimeentulotukea yhtenä (talous)sosiaalityön työvälineenä ja tarkoituksena on, että harkinnanvaraisen toimeentulotuen myöntäminen perustuisi asiakassuunnitelmaan ja suunnitelmalliseen työskentelyyn.

Oulussa täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki käsitellään pääsääntöisesti asiakkaan asuinalueen mukaisesti hyvinvointikeskusten sosiaalityössä, mutta myös muissa erityissosiaalityön keskitetyissä yksiköissä. Päätöksenteko on delegoitu sosiaalialan ammattitutkinnon suorittaneille.

Toimeentulotukihakemusten vireillepano tapahtuu keskitetysti Monetra Oy henkilöstön toimesta, ellei asiakas toimita hakemusta suoraan omalle sosiaalialan ammattilaiselle.

3 PERUSTOIMEENTULOTUKI

Perustoimeentulotuella on tarkoitus kattaa pääosin jatkuvaluonteiset välttämättömät elinkustannukset (muun muassa ravinto- ja vaatemenot, henkilökohtaisesta ja kodin puhtaudesta aiheutuvat menot, paikallisliikenteen käyttö, puhelimen ja tietoliikenteen käyttö) ja kohtuulliset asumiseen, sähköön ja terveydenhuoltoon liittyvät menot, välttämättömät muuttokustannukset sekä lasten varhaiskasvatusmenot.

3.1 Perustoimeentulotukea saaneet kotitaloudet ja henkilöt

Kelan myöntämää perustoimeentulotukea sai kuutoskaupungeissa vuonna 2021 yhteensä 120 713 kotitaloutta, mikä on 6,8 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Näissä kotitalouksissa asui yhteensä 176 442 henkilöä. (Taulukko 1)

Taulukko 1. Vuonna 2021 perustoimeentulotukea saaneet kotitaloudet ja henkilöt¹

	Kotitalouksia yhteensä	Muutos (%) vuodesta 2020	Henkilöitä yhteensä	Muutos (%) vuodesta 2020
Helsinki	44 592	-8,4	65 543	-8,8
Espoo	15 201	-5,9	24 621	-7,0
Vantaa	18 318	-2,8	28 649	-4,4
Turku	12 783	-7,9	18 161	-8,5
Tampere	18 815	-5,8	25 036	-8,4
Oulu	11 004	-7,7	14 432	-11,3
Kuusikko	120 713	-6,8	176 442	-8,0

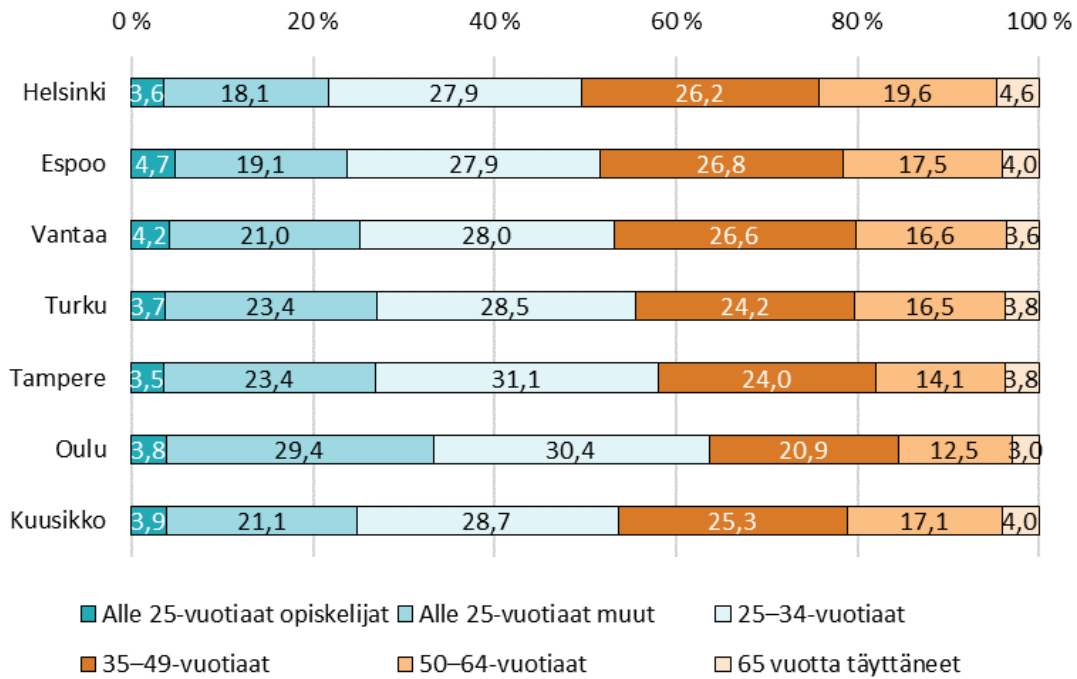
¹Luvut ovat ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia.

Perustoimeentulotuen saaneista kotitalouksista uusia kotitalouksia (tuen saamisessa vähintään 12 kuukauden katkos) oli kuutoskaupungeissa hieman yli neljännes. Osuus vaihteli Espoon 25,0 prosentista Oulun 32,7 prosenttiin (Liite 3B).

Kuutoskaupunkien perustoimeentulotukea saaneiden kotitalouksien päämiehistä neljännes oli alle 25-vuotiaita ja hieman runsas viidennes 50 vuotta täyttäneitä. Helsingissä oli enemmän vanhempia tuensaajia (24,3 %) kuin muissa kuutoskaupungeissa, joissa vanhempien tuensaajien osuus vaihteli Espoon 21,5 prosentista Oulun 15,5 prosenttiin.

(Kuvio 2, Liite 4)

Kuvio 2. Vuonna 2021 perustoimeentulotukea saaneet henkilöt päämiehen iän mukaan

3.2 Marraskuussa 2021 perustoimeentulotukea saaneiden kotitalouksien tulottomuusluokitus

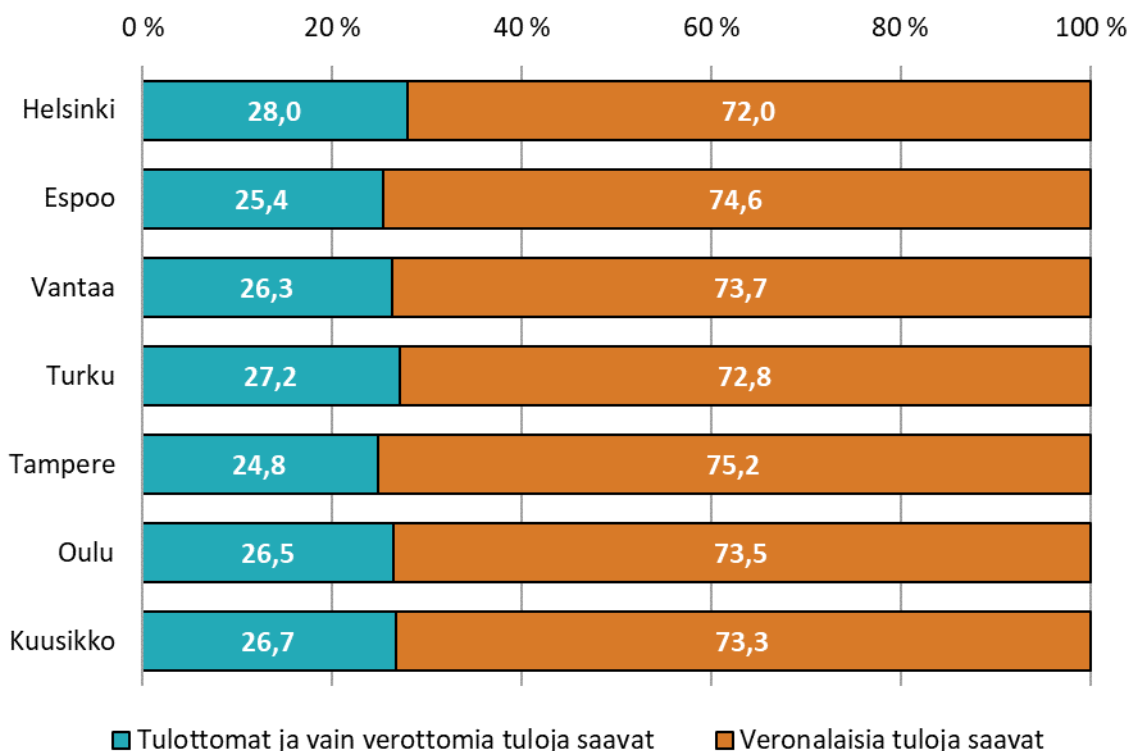
Kuvioissa 3 ja 4 on kuvattu marraskuussa 2021 perustoimeentulotukea saaneiden kotitalouksien tulottomuusluokitus. Kuviossa 3 on tulottomuusluokitus kaikkien kotitalouksien osalta ja kuviossa 4 alle 25-vuotiaiden tuen saajien osalta.

Tulottomilla kotitalouksilla tarkoitetaan kotitalouksia, joiden toimeentulo perustuu yleiseen asumistukeen ja toimeentulotukeen.

Jos taloudessa asuu alaikäisiä lapsia, tuloina voivat olla myös lapsilisä ja elatustuki. Näillä kotitalouksilla ei ole mitään verotettavia tuloja: ei työtuloja, pääomatuloja, verottomia osinkotuloja eikä veronalaisia sosiaalisia tulonsiirtoja, kuten eläkkeitä, työttömyyspäivärahaa, lasten kotihoidon tukea tai opintotukea.

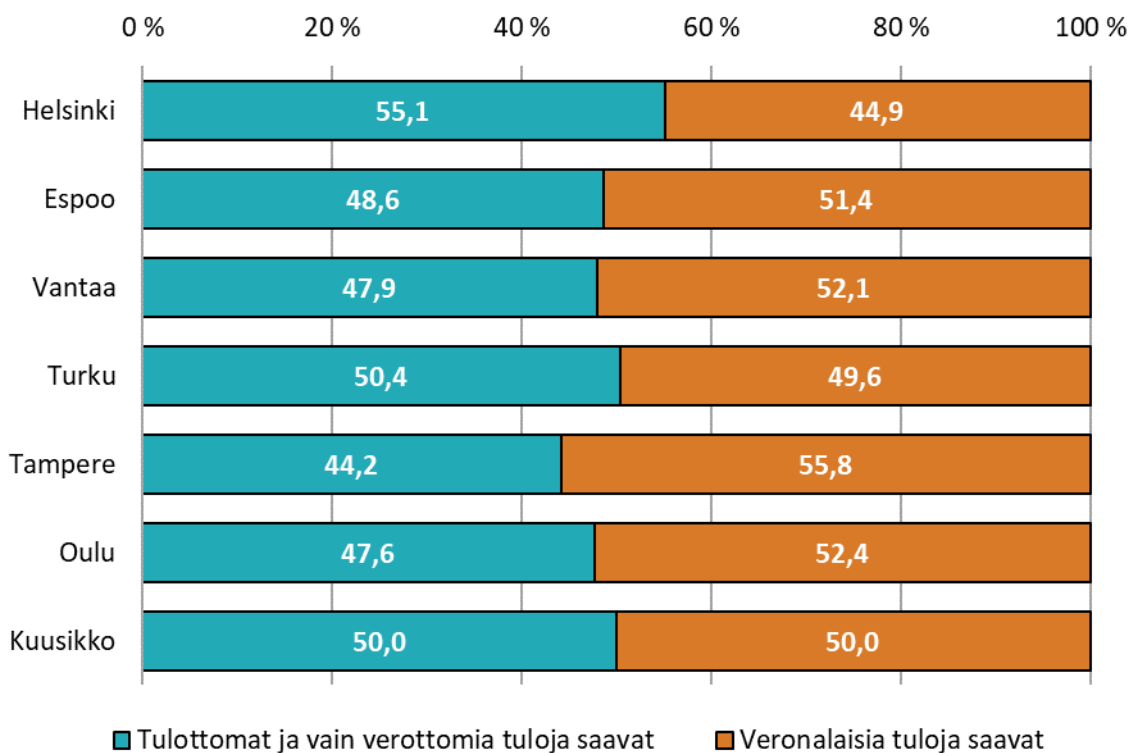
Vuonna 2021 kuutoskaupunkien perustoimeentulotukea saaneista kotitalouksista 26,7 prosenttia olivat tulottomia tai saivat vain verottomia tuloja. Tulottomien ja vain verottomia tuloja saaneiden osuus oli suurin Helsingissä (28 %) ja pienin Tampereella (24,8 %). 73,3 prosenttia tuensaajista saivat veronalaisia tuloja vuonna 2021. Veronalaisten tulonsaajien osuus vaihteli Helsingin 72,0 prosentista Tampereen 75,2 prosenttiin. (Kuvio 3)

Kuvio 3. Marraskuussa 2021 perustoimeentulotukea saaneiden kotitalouksien tulottomuusluokitus

Nuorten alle 25-vuotiaiden perustoimeentulotuen saajien joukossa tulottomien ja vain verottomien tulonsaajien osuus on huomattavasti suurempi kuin koko asiakaskunnassa. Kuutoskaupungeissa 50,0 prosenttia alle 25-vuotiaista tuensaajista oli tulottomia ja vain verottomia tuloja saavia. Osuus vaihteli Tampereen 44,2 prosentista Helsingin 55,1 prosenttiin. Helsinki ja Turku olivat kuutoskaupungeista ainoat, joissa tulottomien ja vain verottomien tuloja saavien osuus oli suurempi kuin veronalaisia tuloja saavien osuus. Kuutoskaupungeissa 50,0 prosenttia 25-vuotiaista perustoimeentulotuen saajista sai veronalaisia tuloja. Osuus oli suurin Tampereella (55,8 %) ja pienin Helsingissä (44,9 %). (Kuvio 4)

Kuvio 4. Marraskuussa 2021 perustoimeentulotukea saaneiden kotitalouksien tulottomuusluokitus. Alle 25-vuotiaat tuensaajat

4 TÄYDENTÄVÄ JA EHKÄISEVÄ TOIMEENTULOTUKI

Täydentävän toimeentulotuen avulla voidaan ottaa huomioon hakijan erityiset tarpeet ja olosuhteet. Varsinkin eri syistä pitkään toimeentulotuen varassa elävillä on yleensä tarpeellisia elinkustannuksia, joihin toimeentulotuen perusosa on riittämätön. Myös asunnottomien kriisimajoituksesta aiheutuvat kulut sisältyvät täydentävään toimeentulotukeen. Tästä aiheutuvat kustannukset koskevat erityisesti suuria kaupunkeja.

Ehkäisevän toimeentulotuen tavoitteena on edistää henkilön ja perheen sosiaalista turvallisuutta ja omatoimista suoriutumista sekä ehkäistä syrjäytymistä ja pitkäaikaista riippuvuutta toimeentulotuesta. Ehkäisevä toimeentulotuki on riippumaton siitä, onko henkilö tai perhe oikeutettu toimeentulotukilain 1 §:n 1 momentin tarkoittamaan toimeentulotukeen eli ehkäisevää tukea voidaan myöntää myös tilanteissa, joissa henkilöllä tai perheellä ei toimeentulotukilaskelman perusteella ole oikeutta varsinaiseen perus- ja täydentävään toimeentulotukeen. Kaupungeilla on jonkin verran erilaisia käytäntöjä siinä, mihin tarkoituksiin myönnetään täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea.

Kunta määrittelee ehkäisevän toimeentulotuen myöntämisperusteet. Sitä voidaan myöntää muun muassa tuensaajan aktivointia tukeviin toimenpiteisiin, akuuteista kriisitilanteista selviytymiseen tai taloudellisen tilanteen heikentymisestä aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseen. Kunta myöntää kiireellisen ehkäisevän toimeentulotuen virka-ajan ulkopuolella.

Jako täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen välillä ei ole ollut kovin selkeä perustoimeentulotuen Kela-siirtoa koskevan lakimuutoksen jälkeen. Koska täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntämistä ei ole tarkasti määritelty laissa, antaa se mahdollisuuden erilaisiin tulkitoihin kuntien välillä. Osa ennen täydentävänä toimeentulotukena myönnetystä tuesta on lakimuutoksen jälkeen myönnetty ehkäisevänä toimeentulotukena.

4.1 Täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea saaneet kotitaloudet ja henkilöt

Täydentävää toimeentulotukea sai kuutoskaupungeissa vuonna 2021 yhteensä 30 837 kotitaloutta. Täydentävää toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien lukumäärä laski 4,0 prosenttia edellisvuodesta. Ehkäisevää toimeentulotukea sai kuutoskaupungeissa vuonna 2021 yhteensä 18 225 kotitaloutta, mikä on 5,4 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna.

Taulukko 2. Vuonna 2021 täydentävää ja/tai ehkäisevää toimeentulotukea saaneet kotitaloudet ja henkilöt (luvut ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia)

TÄYDENTÄVÄ TOIMEENTULOTUKI				
	Kotitalouksia yhteensä	Muutos (%) vuodesta 2020 ²	Henkilöitä yhteensä	Muutos (%) vuodesta 2020
Helsinki ¹	11 588	-13,4	19 967	-12,8
Espoo ²	4 108	17,5	8 343	13,4
Vantaa ³	5 796	0,3	6 425	-0,7
Turku ⁴	1 623	-19,6	2 982	-17,7
Tampere	5 292	7,8	8 843	1,7
Oulu	2 430	-4,1	3 959	-5,0
Kuusikko	30 837	-4,0	50 519	-5,1
EHKÄISEVÄ TOIMEENTULOTUKI				
	Kotitalouksia yhteensä	Muutos (%) vuodesta 2020 ²	Henkilöitä yhteensä	Muutos (%) vuodesta 2020
Helsinki ¹	7 287	-19,0	11 096	-19,5
Espoo ²	2 971	13,7	5 005	14,3
Vantaa ³	3 032	-0,6	3 550	-0,3
Turku ⁴	1 562	-3,3	2 385	-7,0
Tampere	2 623	8,0	4 079	4,0
Oulu	750	32,0	1 261	18,7
Kuusikko	18 225	-5,4	27 376	-6,5

¹ Helsingin tiedot Apotin käyttöönnotosta johtuen ajalta 1.1-5.11.2021.

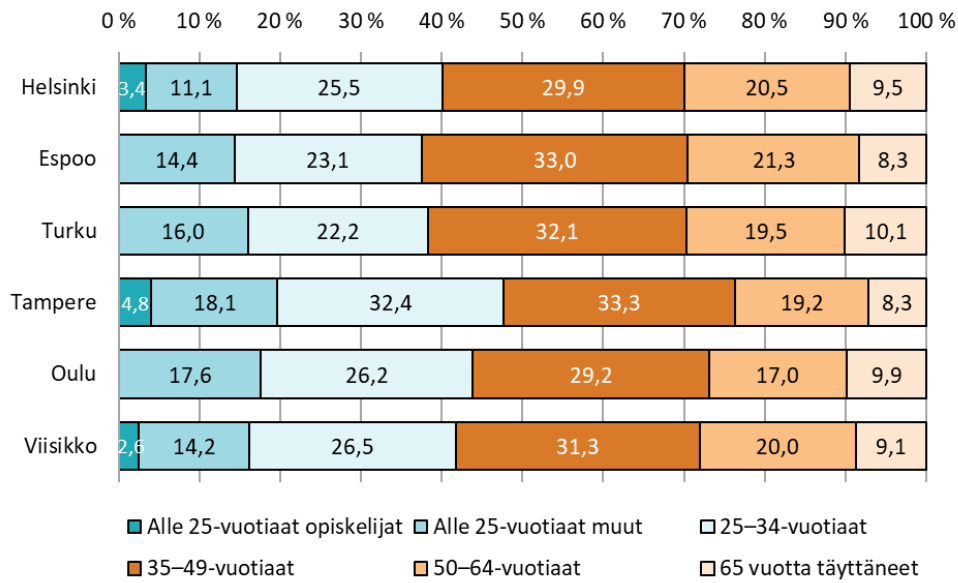
² Espoon vuoden 2020 tiedot ovat kunnan myöntämän toimeentulotuen osalta ajalta 1.3. - 31.12.2020 tietojärjestelmän vaihtumisen johdosta

³ Vantaan luvuissa ovat mukana pakolaiset, turvapaikanhakijat ja paluumuuttajat.

⁴ Turussa on tehty kesken vuotta 2021 järjestelmävaihdoksia. Tämän takia toimeentulotuen asiakasmäärissä ja kustannuslukuissa saattaa olla puutteita.

Kuutoskaupunkien (pl. Vantaa) täydentävää ja/tai ehkäisevää toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien päämiehistä 16,8 prosenttia oli alle 25-vuotiaita ja 29,1 prosenttia oli 50 vuotta täytäneitä. Tampereella nuorten (alle 25-vuotiaat) tuensaajien osuus oli suurin (22,9 %). Muissa kaupungeissa nuorten osuus vaihteli Espoon 14,4 prosentista Oulun 17,6 prosenttiin. (Kuvio 5.)

Kuvio 5. Täydentävää ja/tai ehkäisevää toimeentulotukea saaneet kotitaloudet päämiehen iän mukaan vuonna 2021 (luvut ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia)^{1 2}

¹Tietoa ei ole saatavissa Vantaalta.

²Turussa on tehty kesken vuotta 2021 järjestelmävaihdoksia. Tämän takia toimeentulotuen asiakasmäärissä ja kustannuslukuissa saattaa olla puutteita.

5 TOIMEENTULOTUEN KUSTANNUKSET

Perustoimeentulotuen kustannustiedot ovat Kelan tietoja ja täydentävän ja ehkäisevät toimeentulotuen kustannustiedot on koottu kuntien tilinpäätöstiedoista. Kustannusten muutosten vertailu on tehty vuoden 2021 rahan arvoon korotetuilla luvuilla. Kustannusten deflatoinnissa käytetään muista Kuusikko-vertailuista poiketen kuluttajahintaindeksiä, koska se kuvaa toimeentulotuen kustannustekijöitä paremmin kuin julkisten menojen hintaindeksi.

5.1 Toimeentulotuen kokonaiskustannukset

Toimeentulotuen kokonaisbruttokustannukset (sisältäen sekä Kelan että kuntien myöntämän toimeentulotuen ilman pakolaisia, paluumuuttajia ja turvapaikanhakijoita) olivat kuutoskaupungeissa vuonna 2021 yhteensä 364,6 miljoonaa euroa. Kustannukset laskivat edellisvuoteen verrattuna kaikissa kuutoskaupungeissa. Eniten edellisvuoteen verrattuna laskua oli Helsingissä (7,4 %) ja vähiten Vantaalla (1,4 %).

Taulukko 3. Toimeentulotuen kokonaisbruttokustannukset ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia

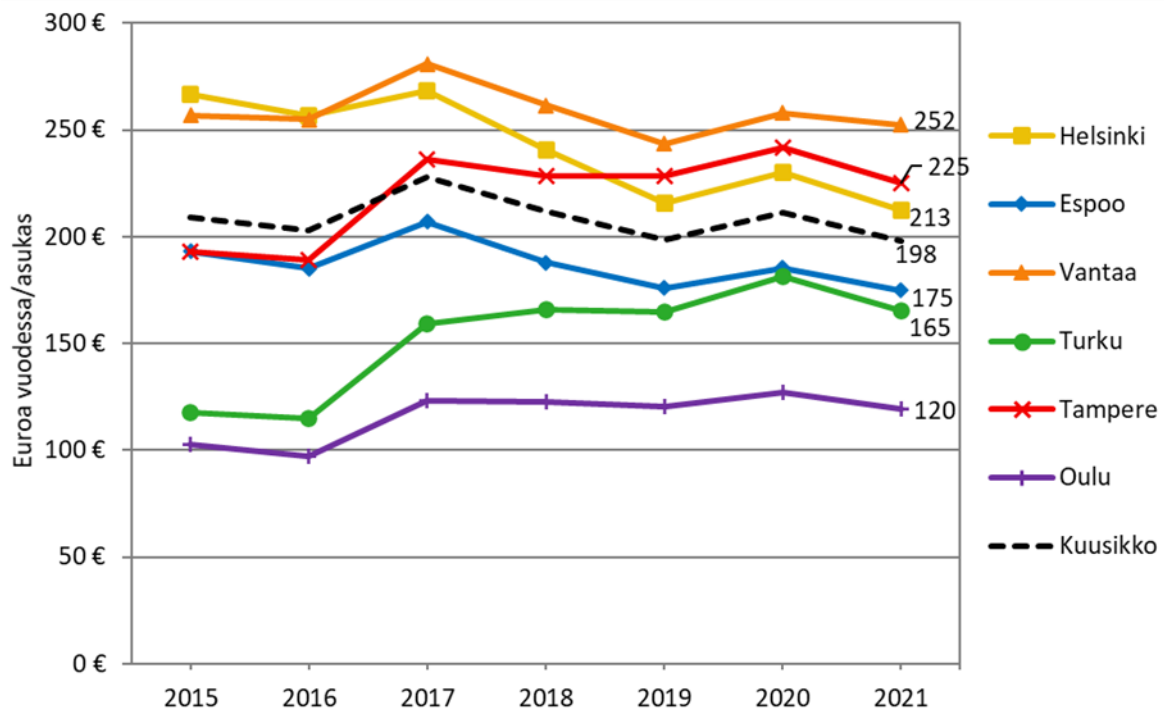
	Bruttokustannukset¹	Muutos (%) vuodesta	Muutos (%)
	Euroa	2020	vuodesta 2020, defl.
Helsinki	139 974 287	-7,4	-9,4
Espoo	51 981 617	-4,2	-6,3
Vantaa	60 369 001	-1,4	-3,5
Turku ⁴	32 260 421	-8,4	-10,3
Tampere	54 945 520	-5,6	-7,6
Oulu	25 045 521	-5,0	-7,1
Kuusikko	364 576 367	-5,6	-7,7

¹ Sisältää sekä Kelan että kuntien myöntämän toimeentulotuen.

⁴ Turussa on tehty kesken vuotta 2021 järjestelmävaihdoksia. Tämän takia toimeentulotuen asiakasmäärissä ja kustannusluvuissa saattaa olla puutteita.

Kuviossa 6. on tarkasteltu toimeentulotuen kustannuksia asukasta kohden. Toimeentulotuen bruttovuosikustannukset kunnan asukasta kohden olivat kuutoskaupungeissa vuonna 2021 keskimäärin noin 198 euroa, mutta kuntien välillä oli selvää hajontaa. Oulussa kustannukset olivat 120 euroa ja Vantaalla kustannukset olivat 252 euroa asukasta kohden. Muiden kuutoskaupunkien toimeentulotuen kustannukset sijoittuivat näiden kustannusten välille.

**Kuvio 6. Toimeentulotuen bruttokustannukset kunnan asukasta kohden vuosina 2015–2021 (koro-
tettuna vuoden 2021 arvoon, ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuuttajia)¹**

¹Turussa on tehty kesken vuotta 2021 järjestelmävaihdoksia. Tämän takia toimeentulotuen asiakasmäärissä ja kustannusluvuissa saattaa olla puutteita.

5.2 Toimeentulotuen kustannukset tukilajeittain

Taulukossa 4 on eritelty toimeentulotuen kokonaisbruttokustannukset (sisältäen pakolaiset, turvapaikanhakijat ja paluumuuttajat) tukilajeittain. Kuutoskaupunkien toimeentulotuen kustannuksista keskimäärin 88,6 prosenttia syntyi vuonna 2021 perustoimeentulotuen kustannuksista. Perustoimeentulotuen osuus kustannuksista oli suurin Oulussa (90,0 %) ja pienin Espoossa (86,1 %). Perustoimeentulotuen kustannukset laskivat kuutoskaupungeissa 6,2 prosenttia edellisvuodesta.

Kuutoskaupunkien toimeentulotuen kustannuksista keskimäärin 4,0 prosenttia oli täydentävän toimeentulotuen kustannuksia vuonna 2021. Osuus vaihteli Turun 1,5 prosentista Vantaan 4,9 prosenttiin. Täydentävän toimeentulotuen kustannukset kasvoivat kuutoskaupungeissa keskimäärin 1,4 prosenttia (0,2 milj. euroa) vuodesta 2020.

Ehkäisevän toimeentulotuen osuus kuutoskaupunkien toimeentulotuen kustannuksista vuonna 2021 oli keskimäärin 3,0 prosenttia. Ehkäisevät toimeentulotuen kustannukset laskivat edellisvuodesta Helsingissä (-15,3 %), Turussa (-9,4 %) ja Vantaalla (-6,6 %). Muissa kaupungeissa kustannusten nousu vaihteli Tampereen 0,3 prosentista Oulun 21,4 prosenttiin. Muun toimeentulotuen kustannusten väheneminen edellisvuodesta selittyy muun muassa pandemia-ajan toiminnan supistumisella.

Taulukko 4. Toimeentulotuen kustannukset tukilajeittain vuonna 2021 (sisältäen pakolaiset, paluumuuttajat ja turvapaikanhakijat)

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku ²	Tampere	Oulu	Kuusikko
Bruttokustannukset yhteensä (€)	144 448 162	55 004 468	63 584 116	33 205 798	58 739 180	25 739 413	380 721 137
Perustoimeentulotuki	129 762 837	47 384 819	55 222 706	30 834 735	51 027 410	23 162 894	337 395 401
Täydentävä toimeentulotuki	5 494 116	2 236 612	3 111 458	482 451	2 713 673	1 211 918	15 250 228
Ehkäisevä toimeentulotuki	4 328 489	2 360 186	2 034 836	825 593	1 612 337	369 092	11 530 533
Muu toimeentulotuki ¹	4 922 917	3 022 851	3 215 115	1 063 019	3 385 760	995 509	16 605 171
Kustannukset yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Perustoimeentulotuki	89,8	86,1	86,8	92,9	86,9	90,0	88,6
Täydentävä toimeentulotuki	3,8	4,1	4,9	1,5	4,6	4,7	4,0
Ehkäisevä toimeentulotuki	3,0	4,3	3,2	2,5	2,7	1,4	3,0
Muu toimeentulotuki ¹	3,4	5,5	5,1	3,2	5,8	3,9	4,4
Nettokustannukset yhteensä (€)	135 743 554	51 675 097	59 841 257	31 443 523	55 911 253	24 392 561	359 007 245
Muutos (%) vuodesta 2020	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Bruttokustannukset yhteensä	-14,5	-10,9	-7,3	-16,5	-10,9	-12,5	-12,2
Perustoimeentulotuki	-7,8	-5,7	-1,1	-9,1	-6,1	-6,3	-6,2
Täydentävä toimeentulotuki	-3,5	13,3	-2,6	-26,7	10,1	3,6	1,4
Ehkäisevä toimeentulotuki	-15,3	6,4	-6,6	-9,4	0,3	21,4	-5,6
Muu toimeentulotuki ¹	-199,4	-122,5	-118,9	-230,8	-104,6	-187,4	-151,8

¹ Muu toimeentulotuki sisältää kuntoutuksen työtoiminnan, kotoutumistuen sekä pakolaisille, turvapaikanhakijoille ja paluumuuttajille maksetun valtion korvauksen alaisen perus-, täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen.

² Turussa on tehty kesken vuotta 2021 järjestelmävaihdoksia. Tämän takia toimeentulotuen asiakasmäärissä ja kustannusluvuissa saattaa olla puutteita.

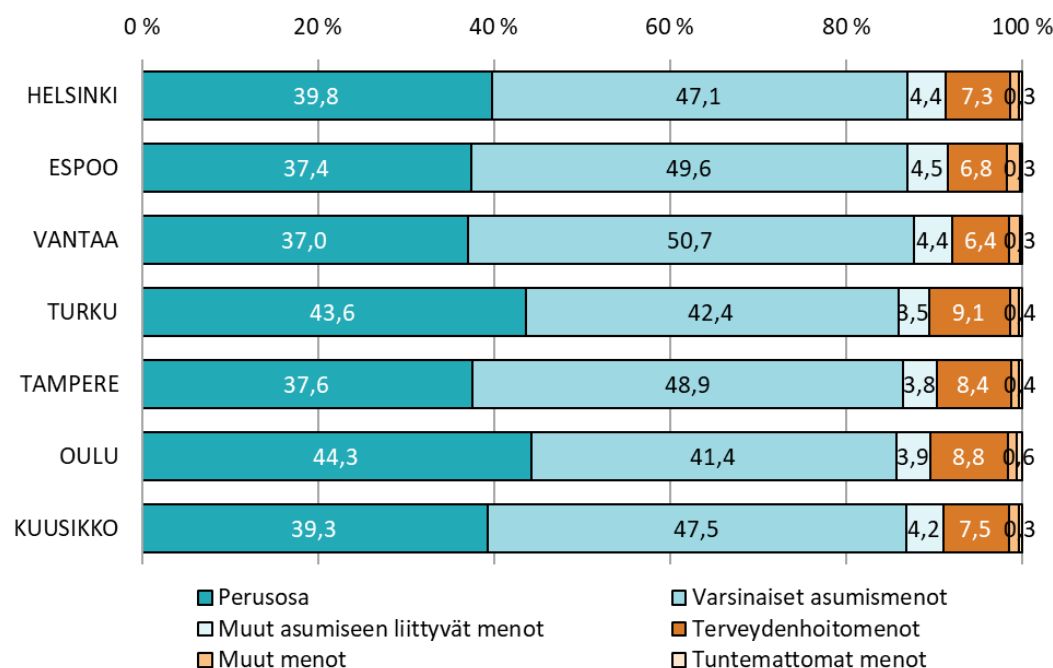
Valtaosa perustoimeentulotuen kustannuksista kohdistui vuonna 2021 asumismenoihin (varsinaiset asumismenot sekä muut asumiseen liittyvät menot). Asumismenoihin kohdistuva kustannusten osuus vaihteli Oulun 45,3 prosentista Vantaan 55,1 prosenttiin.

Toiseksi suurin osuus perustoimeentulotuen kustannuksista kohdistuu toimeentulotuen perusosaan. Osuus oli kuutoskaupungeissa keskimäärin 39,3 prosenttia ja vaihteli Vantaan 37,0 prosentista Turun 44,3 prosenttiin. Perusosa on kiinteä summa niistä menoista, jotka on tarkoitettu jokapäiväisen elämän välttämättömiin menoihin esimerkiksi ruokaan ja vaatteisiin (Kela, 2022). Perustoimeentulotuen kustannuksista keskimäärin 7,5 prosentilla katettiin tuensaajien terveydenhoitomenoja. (Taulukko 5, Kuvio 7)

Taulukko 5. Kelan myöntämän perustoimeentulotuen kustannusten kohdistuminen eri menolajeihin vuonna 2021

KELAN MYÖNTÄMÄN PERUSTOIMEENTULOEN KOHDISTUMINEN (sis. pakolaiset, turvapaikanhakija ja paluumuuttajat)							
	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Perusosaan	52 948 907	18 572 637	21 423 021	13 824 183	19 610 833	10 531 368	136 910 949
Varsinaisiin asumismenoihin	62 542 612	24 604 649	29 321 201	13 434 473	25 481 280	9 841 060	165 225 275
Muihin asumiseen liittyviin menoihin	5 808 012	2 232 407	2 540 730	1 116 259	2 004 422	930 528	14 632 358
Terveydenhoitomenoihin	9 732 691	3 357 441	3 685 323	2 897 669	4 390 683	2 100 062	26 163 869
Muihin menoihin	1 426 431	706 393	730 203	320 975	460 086	234 599	3 878 687
Tuntemattomiin menoihin	413 007	142 772	145 053	128 347	195 986	134 440	1 159 605
Kustannukset yhteensä	132 871 660	49 616 299	57 845 531	31 721 906	52 143 290	23 772 057	347 970 743
Osuus kustannuksista, %							
Perusosa	39,8	37,4	37,0	43,6	37,6	44,3	39,3
Varsinaiset asumismenot	47,1	49,6	50,7	42,4	48,9	41,4	47,5
Muut asumiseen liittyvät menot	4,4	4,5	4,4	3,5	3,8	3,9	4,2
Terveydenhoitomenot	7,3	6,8	6,4	9,1	8,4	8,8	7,5
Muut menot	1,1	1,4	1,3	1,0	0,9	1,0	1,1
Tuntemattomat menot	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,6	0,3
Kustannukset yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kuvio 7. Perustoimeentulotuen kustannusten kohdistuminen eri menolajeihin vuonna 2021

6 YHTEENVETO

Toimeentulotuki on sosiaalihuoltoon kuuluva viimesijainen taloudellinen tuki, jonka tarkoituksena on turvata henkilön tai perheen toimeentulo ja edistää itsenäistä selviytymistä. Toimeentulotuki jakautuu perustoimeentulotukeen, jota on vuoden 2017 alusta alkaen myöntänyt Kela, sekä täydentävään ja ehkäisevään toimeentulotukeen, joita myöntää kunta.

Toimeentulotukea haetaan pääsääntöisesti Kelalta. Kela siirtää hakemuksen täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen osalta kuntaan hakijan pyynnöstä, mikäli hakemuksessa on esitetty kuluja, joita ei kateta perustoimeentulotuella. Jos toimeentulotuen tarve koskee ainoastaan täydentävää tai ehkäisevää tukea, sitä haetaan suoraan kunnasta siinä tapauksessa, että perustoimeentulotuki on jo käsitelty Kelassa (1412/1997 § 14, 14d). Valtio korvaa perustoimeentulotuesta aiheutuneista kustannuksista puolet. Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen kunnat rahoittavat itse.

Vuonna 2021 kuutoskaupungeissa 120 713 kotitaloutta sai Kelan myöntämää perustoimeentulotukea. Näissä kotitalouksissa oli yhteensä 176 442 henkilöä. Perustoimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrä laski 6,8 prosenttia edellisvuodesta.

Kunnan myöntämää täydentävää toimeentulotukea kuutoskaupungeissa sai 30 837 kotitaloutta ja ehkäisevää toimeentulotukea 18 225 kotitaloutta vuonna 2021. Täydentävää toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien lukumäärä laski kuutoskaupungeissa 4,0 prosenttia ja ehkäisevää toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrä laski edellisvuodet 5,4 prosenttia.

Kuutoskaupunkien perustoimeentulotukea saaneiden kotitalouksien päämiehistä neljännes oli alle 25-vuotiaita ja hieman runsas viidennes 50 vuotta täyttäneitä. Kuutoskaupunkien (pl. Vantaa) täydentävää ja/tai ehkäisevää toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien päämiehistä 17 prosenttia oli alle 25-vuotiaita ja 50 vuotta täyttäneitä oli 29,1 prosenttia.

Vuonna 2021 kuutoskaupunkien perustoimeentulotukea saaneista kotitalouksista 26,7 prosenttia olivat tulottomia tai saivat vain verottomia tuloja. Tulottomien ja vain verottomia tuloja saaneiden osuus oli suurin Helsingissä (28 %) ja pienin Tampereella (24,8 %).

Toimeentulotuen kokonaisbruttokustannukset, sisältäen sekä Kelan että kuntien myöntämän toimeentulotuen (ilman pakolaisia, paluumuuttajia ja turvapaikanhakijoita) olivat kuutoskaupungeissa vuonna 2021 yhteensä 364,6 miljoonaa euroa. Kustannukset vaihtelivat Oulun 25,0 miljoonasta eurosta Helsingin 139,9 miljoonaan euroon.

Vuonna 2021 kuutoskaupunkien täydentävän toimeentulotuen kustannukset nousivat vuodesta 2020 keskimäärin 1,4 prosenttia. Kuutoskaupunkien ehkäisevän toimeentulotuen kustannukset laskivat keskimäärin 5,6 prosenttia edellisvuodesta.

LÄHTEET

Kela (2021). Kelasto-tietokanta, toimeentulotuen tilastot. Osoitteessa http://www.kela.fi/tilasto-tietokanta-kelasto_sisallysluettelo#Toimeentulotuki

Kela (2022). Toimeentulotuki. Osoitteessa <https://www.kela.fi/documents/10192/3464829/Toimeentulotuki.pdf> Luettu 2.6.2022

Lainsäädäntö:

HE 358/2014. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi toimeentulotuesta annetun lain ja kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta.

11.6.1999/731. Suomen perustuslaki.

30.12.1997/1412. Laki toimeentulotuesta.

LIITTEET

Raportin taulukot ja kuviot voi tarvittaessa pyytää saavutettavassa muodossa sähköpostilla: kuusikko@hel.fi

Liite 1 Määritelmät 2021 ja tilastojen laatu

Raportissa käytettyjen tietojen lähteet

Raportin perustoimeentulotuen tilastotiedot on kerätty Kelan tietokannasta. Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen tiedot on kerätty kuntien omista tietojärjestelmistä. Ehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen kustannustiedot ovat kuntien kirjanpidosta.

TOIMEENTULOTUEN TIEDONKERUUN MÄÄRITELMÄT 2021 JA TILASTOJEN LAATU

Tilastotietojen vertailtavuus ja luotettavuus

Perustoimeentulotuen kotitalous- ja henkilötiedot on poimittu Kelan tietokannasta, ja tiedot ovat vertailukelpoisia Kuusikko-kuntien kesken. Kuntien toimeentulotuen asiakasrekistereistä poimittujen tietojen vertailukelpoisuudessa on otettava huomioon se, että osassa Kuusikko-kuntia ko. tilastot eivät sisällä tukea saaneita pakolaisia, paluumuuttajia ja turvapaikan hakijoita ja toisissa kunnissa nämä ryhmät sisältyvät tilastoihin.

Toimeentulotuen kustannustiedot ovat vertailun kannalta riittävän yhdenmukaisesti ilmoitettuja.

Määritelmät

Toimeentulotuki

Toimeentulotuki on sosiaalihuoltoon kuuluva viimesijainen taloudellinen tuki, jonka tarkoituksena on turvata henkilön tai perheen toimeentulo ja edistää itsenäistä selviytymistä. Toimeentulotuki jakautuu perustoimeentulotukeen, jota on vuoden 2017 alusta alkaen myöntänyt Kela, sekä täydentävään ja ehkäisevään toimeentulotukeen, joita myöntää kunta.

Toimeentulotukea haetaan pääsääntöisesti Kelalta. Kela siirtää hakemuksen täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen osalta kuntaan hakijan pyynnöstä, mikäli hakemuksessa on esitetty kuluja, joita ei kateta perustoimeentulotuella. Jos toimeentulotuen tarve koskee ainoastaan täydentävää tai ehkäisevää tukea, sitä haetaan suoraan kunnasta siinä tapauksessa, että perustoimeentulotuki on jo käsitelty Kelassa (1412/1997 § 14, 14d). Valtio korvaa perustoimeentulotuesta aiheutuneista kustannuksista puolet. Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen kunnat rahoittavat itse.

Vuodesta 2017 lähtien Kuusikko-raportin tiedot toimeentulotukea saaneista kotitalouksista ja henkilöistä on kerätty erikseen kunnista ja Kelasta. Toimeentulotuen saajia ei voida enää tarkastella yhtenä kokonaisuutena henkilötunnus-kertaalleen tietoina, sillä vuodesta 2017 eteenpäin samalle kotitaloudelle on voitu vuoden aikana myöntää sekä perustoimeentulotukea Kelalta että täydentävää ja/tai ehkäisevää toimeentulotukea kunnalta. Myöskään pidemmän aikavälin aikasarjavertailuja ei ole mahdollista tehdä samaisesta syystä. Toimeentulotuen kustannuksia on kuitenkin mahdollisuus tarkastella edelleen kokonaisuutena, kuten tässä raportissa onkin tehty.

Perustoimeentulotuki

Perustoimeentulotuella on tarkoitus kattaa pääosin jatkuvaluonteiset välttämättömät elinkustannukset (muun muassa ravinto- ja vaatemenot, henkilökohtaisesta ja kodin puhtaudesta aiheutuvat menot, paikallisliikenteen käyttö, puhelimen ja tietoliikenteen käyttö) ja kohtuulliset asumiseen, sähköön ja terveydenhuoltoon liittyvät menot, välttämättömät muuttokustannukset sekä lasten varhaiskasvatusmenot.

Täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki

Täydentävän toimeentulotuen avulla voidaan ottaa huomioon hakijan erityiset tarpeet ja olosuhteet. Varsinkin eri syistä pitkään toimeentulotuen varassa elävillä on yleensä tarpeellisia elinkustannuksia, joihin toimeentulotuen perusosa on riittämätön. Myös asunnottomien kriisimajoituksesta aiheutuvat kulut sisältyvät täydentävään toimeentulotukeen. Tästä aiheutuvat kustannukset koskevat erityisesti suuria kaupunkia.

Ehkäisevän toimeentulotuen tavoitteena on edistää henkilön ja perheen sosiaalista turvallisuutta ja omatoimista suoriutumista sekä ehkäistä syrjäytymistä ja pitkäaikaista riippuvuutta toimeentulotuesta. Ehkäisevä toimeentulotuki on riippumaton siitä, onko henkilö tai perhe oikeutettu toimeentulotukilain 1 §:n 1 momentin tarkoittamaan toimeentulotukeen eli ehkäisevää tukea voidaan myöntää myös tilanteissa, joissa henkilöllä tai perheellä ei toimeentulotukilaskelman perusteella ole oikeutta varsinaiseen perus- ja täydentävään toimeentulotukeen. Kaupungeilla on jonkin verran erilaisia käytäntöjä siinä, mihin tarkoituksiin myönnetään täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea.

Kunta määrittelee ehkäisevän toimeentulotuen myöntämisperusteet. Sitä voidaan myöntää muun muassa tuensaajan aktivointia tukeviin toimenpiteisiin, akuuteista kriisitilanteista selviytymiseen tai taloudellisen tilanteen heikentymisestä aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseen. Kunta myöntää kiireellisen ehkäisevän toimeentulotuen virka-ajan ulkopuolella.

Jako täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen välillä ei ole ollut kovin selkeä perustoimeentulotuen Kela-siirtoa koskevan lakimuutoksen jälkeen. Koska täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntämistä ei ole tarkasti määritelty laissa, antaa se mahdollisuuden erilaisiin tulkintoihin kuntien välillä. Osa ennen täydentävänä toimeentulotukena myönnetystä tuesta on lakimuutoksen jälkeen myönnetty ehkäisevänä toimeentulotukena.

Toimeentulotuen **asiakkaita** tarkastellaan kotitalouksina ja henkilöinä.

Kotitalouden muodostavat yksittäinen henkilö tai yhdessä asuvat perheenjäsenet. Avoliitto ja rekisteröity parisuhde rinnastetaan avioliittoon. 18 vuotta täyttänyt tuensaaja muodostaa oman kotitalouden, vaikka asuisikin vanhempien luona.

Myös alle 18-vuotiaiden toimeentulotuen saajien katsotaan asuvan itsenäisessä kotitaloudessa, jos heillä on oma perhe tai he ovat vanhemmistaan taloudellisesti riippumattomia eivätkä asu vanhempiensa kanssa.

Toimeentulotukilaissa **perheellä** tarkoitetaan yhteistaloudessa asuvia vanhempia, vanhemman alaikäistä lasta ja ottoalasta, aviopuolisoita, sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa eläviä miestä ja naista (1412/1997 3§).

Lain mukaan toimeentulotukea myönnettäessä perheen kaikkia jäseniä pidetään toimeentulotuen saajina (Laki toimeentulotuesta 1412/1997 3§) ja käsitellään tässä raportissa **henkilöinä**.

Asiakas- ja kustannustietojen keruu

Kotitaloudet, henkilöt ja kustannukset eritellään kahdella tavalla:

Kaikki kotitaloudet, henkilöt ja kustannukset perustoimeentulotuesta, täydentävästä toimeentulotuesta sekä ehkäisevästä toimeentulotuesta sisältäen myös pakolaisten, turvapaikanhakijoiden ja paluumuuttajien määrän ja heidän kunnalle aiheuttamat toimeentulotuen kustannukset, jotka valtio korvaa kunnille.¹

Kotitaloudet, henkilöt ja kustannukset perustoimeentulotuesta, täydentävästä toimeentulotuesta sekä ehkäisevästä toimeentulotuesta **ilman pakolaisia, paluumuuttajia ja turvapaikanhakijoita**.

Asiakastiedot

Kotitalouksien määrä

Kotitaloudet, joille on myönnetty toimeentulotukea vuoden aikana. Sama kotitalous on mukana vain kerran. Mukana ovat kotitaloudet, joille on tehty myönteinen tai osittain myönteinen toimeentulotuen päätös.

Kotitalouksien lukumäärään eivät sisälly toimeentulotukea hakeneet kotitaloudet, joille tukea ei ole myönnetty.

Henkilöiden määrä

Toimeentulotuesta osalliseksi tulleet henkilöt eli toimeentulotuen laskelman perusteena olevien henkilöiden lukumäärä. Sama henkilö on mukana vain kerran.

Muut asiakastiedot

Toimeentulotuen päätösten määrä vuoden aikana

Toimeentulotuen päätösten määrä vuoden aikana erittelyllä kielteiset ja myönteiset päätökset. Osittain myönteiset päätökset sisältyvät myönteisiin päätöksiin.

¹ Valtion korvauksen piirissä ovat seuraavien ryhmien toimeentulotukimenot:

- pakolainen: valtio korvaa kolmen ensimmäisen vuoden ajalta kaikki menot sisältäen toimeentulotuen
- paluumuuttaja: valtio korvaa puolen vuoden menot ja eläkeläisten sekä vammaisten osalta viiden vuoden menot sisältäen toimeentulotuen
- turvapaikanhakija: valtio korvaa kaikki kustannukset siihen asti, kunnes turvapaikka-anomus on käsitelty

Uusi asiakas

Kotitalous, joka ei saanut toimeentulotukea viimeisen 12 kuukauden aikana.

Kustannustiedot

Sisältää perustoimeentulotuen, täydentävän toimeentulotuen ja ehkäisevän toimeentulotuen kustannukset sekä kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvalla henkilöllä toimeentulotuesta maksettavan toimintarahaa ja matkakorvaukset. Takaisin perinnän osuutta ei vähennetä kustannuksista. Hallinnolliset kustannukset eivät sisälly kustannuksiin.

Lastensuojelulain mukaista taloudellista tukea ei lasketa kustannuksiin.

Muut kustannustiedot

Takaisin peritty toimeentulotuki

Päätöksiin perustuva takaisin peritty toimeentulotuki, sisältäen pakolaisilta, paluumuuttajilta ja turvapaikanhakijoilta takaisin perityn toimeentulotuen.

Kustannukset/väestö

Toimeentulotuen kustannukset (euroa) / Kunnan väestö kyseisen vuoden lopussa.

Liite 2A Toimeentulotuen perusosan määrät 1.1.2021 lukien

TOIMEENTULOTUEN PERUSOSIEN MÄÄRÄT 1.1.2021 LÄHT

Tuen saaja	Euroa/kk	Euroa/pv ¹
Yksin asuva²	504,06	16,80
Yksinhuoltaja	574,63	19,15
Muu 18 vuotta täyttänyt		
Avio- ja avopuolisot kumpikin	428,45	14,28
Vanhempansa tai vanhempiensa luona asuva		
18 vuotta täyttänyt henkilö	367,96	12,27
10-17-vuotias lapsi		
10-17-vuotias 1. lapsi	352,84	11,76
10-17-vuotias 2. lapsi	327,64	10,92
10-17-vuotias 3. lapsi jne	302,44	10,08
Alle 10-vuotias lapsi		
Alle 10-vuotias 1. lapsi	317,56	10,59
Alle 10-vuotias 2. lapsi	292,35	9,75
Alle 10-vuotias 3. lapsi jne	267,15	8,91

¹Kun toimeentulotukea myönnetään lyhyemmäksi ajaksi kuin kuukaudeksi (toimeentulotukilaki 15 §),

toimeentulotuen perusosan määrä päivää kohti on laskettu jakamalla kuukausimäärä kolmekymmenellä

² Sekä yhdessä 18 vuotta täyttäneen lapsensa kanssa asuva vanhempi, joka ei ole avioliitossa tai elä toimeentulotukilain 3 § 1 momentin mukaisissa avioliitonomaisissa olosuhteissa (toimeentulotukilaki 9 §)

Lähde: STM/Kuntainfo 20/2020 (17.12.2020)

Liite 2B Toimeentulotuen perusosan määrät 1.1.2022 lukien

TOIMEENTULOTUEN PERUSOSIEN MÄÄRÄT 1.1.2022 LÄHTIEN

Tuen saaja	Euroa/kk	Euroa/pv ¹
Yksin asuva²	514,82	17,16
Yksinhuoltaja	586,89	19,56
Muu 18 vuotta täyttänyt		
Avio- ja avopuolisot kumpikin	437,60	14,59
Vanhempansa tai vanhempiensa luona asuva		
18 vuotta täyttänyt henkilö	375,82	12,53
10-17-vuotias lapsi		
10-17-vuotias 1. lapsi	360,37	12,01
10-17-vuotias 2. lapsi	334,63	11,15
10-17-vuotias 3. lapsi jne	308,89	10,30
Alle 10-vuotias lapsi		
Alle 10-vuotias 1. lapsi	324,34	10,81
Alle 10-vuotias 2. lapsi	298,60	9,95
Alle 10-vuotias 3. lapsi jne	272,85	9,10

¹ Kun toimeentulotukea myönnetään lyhyemmäksi ajaksi kuin kuukau-
deksi (toimeentulotukilaki 15 §),
toimeentulotuen perusosan määrä päivää kohti on laskettu jakamalla
kuukausimäärä kolmellakymmenellä

² Sekä yhdessä 18 vuotta täyttäneen lapsensa kanssa asuva vanhempi,
joka ei ole avioliitossa tai elä toimeentulotukilain

3 § 1 momentin mukaisissa avioliitonomaisissa olosuhteissa (toimeentu-
lotukilaki 9 §)

Lähde: STM/Kuntainfo 8/2021 (7.12.2021)

Liite 3A Kelan ja kuntien myöntämän toimeentulotuen asiakkaat vuosina 2018–2021

		HELSINKI ¹	Muutos (lk)	Muutos (%)	ESPOO	Muutos (lk)	Muutos (%)	VANTAA	Muutos (lk)	Muutos (%)	TURKU	Muutos (lk)	Muutos (%)	TAMPERE	Muutos (lk)	Muutos (%)	OULU	Muutos (lk)	Muutos (%)	KUUSIKKO	Muutos (lk)	Muutos (%)
Perustoimeentulotukea saaneet kotitaloudet	2018	46 562	-19 376	-29,4	15 124	-5 449	-26,5	17 067	-2 674	-13,5	12 699	-175	-1,4	18 617	-3 446	-15,6	11 138	122	1,1	121 207	-30 998	-20,4
	2019	44 341	-2 221	-4,8	14 919	-205	-1,4	16 842	-225	-1,3	12 758	59	0,5	18 634	17	0,1	11 207	69	0,6	118 701	-2 506	-2,1
	2020	48 700	4 359	9,8	16 149	1 230	8,2	18 849	2 007	11,9	13 877	1 119	8,8	19 971	1 337	7,2	11 918	711	6,3	129 464	10 763	9,1
	2021	44 592	-4 108	-8,4	15 201	-948	-5,9	18 318	-531	-2,8	12 783	-1 094	-7,9	18 815	-1 156	-5,8	11 004	-914	-7,7	120 713	-8 751	-6,8
Perustoimeentulotukea saaneet henkilöt	2018	68 114	-27 737	-28,9	24 436	-10 391	-29,8	27 036	-5 027	-15,7	18 239	799	4,6	25 410	-5 183	-16,9	15 295	-212	-1,4	178 530	-47 751	-21,1
	2019	65 293	-2 821	-4,1	24 191	-245	-1,0	26 697	-339	-1,3	18 202	-37	-0,2	25 501	91	0,4	15 285	-10	-0,1	175 169	-3 361	-1,9
	2020	71 895	6 602	10,1	26 488	2 297	9,5	29 953	3 256	12,2	19 846	1 644	9,0	27 321	1 820	7,1	16 267	982	6,4	191 770	16 601	9,5
	2021	65 543	-6 352	-8,8	24 621	-1 867	-7,0	28 649	-1 304	-4,4	18 161	-1 685	-8,5	25 036	-2 285	-8,4	14 432	-1 835	-11,3	176 442	-15 328	-8,0
Täydentävää toimeentulotukea saaneet kotitaloudet ¹	2018	14 810	-1 580	-9,6	4 624	-662	-12,5	4 462	-680	-13,2	2 238	306	15,8	4 595	-292	-6,0	2 717	-227	-7,7	33 446	-3 135	-8,6
	2019	13 897	-913	-6,2	4 432	-192	-4,2	4 705	243	5,4	2 025	-213	-9,5	4 571	-24	-0,5	2 598	-119	-4,4	32 228	-1 218	-3,6
	2020	13 375	-522	-3,8	3 497	-935	-21,1	5 779	1 074	22,8	2 018	-7	-0,3	4 907	336	7,4	2 533	-65	-2,5	32 109	-119	-0,4
	2021	11 588	-1 787	-13,4	4 108	611	17,5	5 796	17	0,3	1 623	-395	-19,6	5 292	385	7,8	2 430	-103	-4,1	30 837	-1 272	-4,0
Täydentävää toimeentulotukea saaneet henkilöt ¹	2018	25 084	-1 898	-7,0	9 386	-744	-7,3	8 923	-993	-10,0	4 055		..	8 252	-210	-2,5	4 601	-428	-8,5	60 301	-218	-0,4
	2019	23 465	-1 619	-6,5	9 121	-265	-2,8	..	..	0,0	3 618	-437	-10,8	8 077	-175	-2,1	4 372	-229	-5,0	48 653	-11 648	-19,3
	2020	22 898	-567	-2,4	7 357	-1 764	-19,3	6 472	..	0,0	3 623	5	0,1	8 699	622	7,7	4 168	-204	-4,7	53 217	4 564	9,4
	2021	19 967	-2 931	-12,8	8 343	986	13,4	6 425	-47	-0,7	2 982	-641	-17,7	8 843	144	1,7	3 959	-209	-5,0	50 519	-2 698	-5,1
Ehkäisevää toimeentulotukea saaneet kotitaloudet ¹	2018	8 968	1 415	18,7	2 836	1 188	72,1	2 168	256	13,4	1 562	224	16,7	2 564	134	5,5	454	45	11,0	18 552	3 262	21,3
	2019	9 082	114	1,3	3 205	369	13,0	2 310	142	6,5	1 603	41	2,6	2 500	-64	-2,5	526	72	15,9	19 226	674	3,6
	2020	9 001	-81	-0,9	2 612	-593	-18,5	3 050	740	32,0	1 615	12	0,7	2 428	-72	-2,9	568	42	8,0	19 274	48	0,2
	2021	7 287	-1 714	-19,0	2 971	359	13,7	3 032	-18	-0,6	1 562	-53	-3,3	2 623	195	8,0	750	182	32,0	18 225	-1 049	-5,4
Ehkäisevää toimeentulotukea saaneet henkilöt ¹	2018	15 109	2 160	16,7	5 013	2 179	76,9	3 954	572	16,9	2 529	..	..	4 221	410	10,8	822	-8	-1,0	31 648	7 842	32,9
	2019	14 138	-971	-6,4	5 605	592	11,8	..	..	0,0	2 504	-25	-1,0	3 977	-244	-5,8	1 002	180	21,9	27 226	-4 422	-14,0
	2020	13 791	-347	-2,5	4 380	-1 225	-21,9	3 560	..	0,0	2 564	60	2,4	3 921	-56	-1,4	1 062	60	6,0	29 278	2 052	7,5
	2021	11 096	-2 695	-19,5	5 005	625	14,3	3 550	-10	-0,3	2 385	-179	-7,0	4 079	158	4,0	1 261	199	18,7	27 376	-1 902	-6,5

¹Helsingin tiedot Apotin käyttöönotosta johtuen ajalta 1.1-5.11.2021.

²Turussa on tehty kesken vuotta 2021 järjestelmävaihdoksia. Tämän takia toimeentulotuen asiakasmäärissä ja kustannusluvuissa saattaa olla puutteita.

Liite 3B Kelan ja kuntien myöntämän toimeentulotuen uudet asiakkaat tukilajeittain vuonna 2021¹

VUODEN 2021 AIKANA TOIMEENTULOTUKEA SAANEET KOTITALOUDET	HELSINKI ⁴	ESPOO ³	VANTAA	TURKU ⁵	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Kelan myöntämä toimeentulotuki							
Perustoimeentulotukea saaneet²	44 592	15 201	18 318	12 783	18 815	11 004	120 713
<i>Muutos v. 2020-2021³</i>	-8,4 %	-5,9 %	-2,8 %	-7,9 %	-5,8 %	-7,7 %	-6,8 %
Uudet kotitaloudet ¹	11 797	3 800	4 619	3 619	5 006	3 593	32 434
Kunnan myöntämä toimeentulotuki							
Täydentävää toimeentulotukea saaneet yhteensä⁴	11 588	4 108	5 796	1 623	5 292	2 430	30 837
Ehkäisevää toimeentulotukea saaneet yhteensä⁴	7 287	2 971	3 032	1 562	2 623	750	18 225
Muuta toimeentulotukea saaneet yhteensä	2 254	565	973	715	0	363	4 870
<i>1 = Luvut sisältävät kaikki kotitaloudet ja henkilöt.</i>							
<i>2 = Luvut eivät sisällä pakolaisia, paluumuuttajia ja turvapaikanhakijoita.</i>	2	2	1	2	2	2	..
VUODEN 2021 AIKANA TOIMEENTULOTUKEA SAANEET HENKILÖT (kaikki toimeentulotukea saavissa kotitalouksissa asuvat henkilöt)							
Kelan myöntämä toimeentulotuki							
Perustoimeentulotukea saaneet²	65 543	24 621	28 649	18 161	25 036	14 432	176 442
Kunnan myöntämä toimeentulotuki							
Täydentävää toimeentulotukea saaneet⁴	19 967	8 343	6 425	2 982	8 843	3 959	50 519
Ehkäisevää toimeentulotukea saaneet⁴	11 096	5 005	3 550	2 385	4 079	1 261	27 376
Muuta toimeentulotukea saaneet	3 234	869	..	967	0	964	6 034
<i>1 = Luvut sisältävät kaikki kotitaloudet ja henkilöt.</i>							
<i>2 = Luvut eivät sisällä pakolaisia, paluumuuttajia ja turvapaikanhakijoita.</i>	2	2	1	2	2	2	..

¹ Toimeentulotuen saamisessa vähintään 12 kuukauden katkos.

² Luvut eivät sisällä pakolaisia, paluumuuttajia ja turvapaikanhakijoita.

³ Espoon vuoden 2020 tiedot ovat kunnan myöntämän toimeentulotuen osalta ajalta 1.3. - 31.12.2020 tietojärjestelmän vaihtumisen johdosta

⁴ Helsingin täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen tiedot Apotin käyttöönotosta johtuen ajalta 1.1-5.11.2021.

⁵ Turussa on tehty kesken vuotta 2021 järjestelmävaihdoksia. Tämän takia toimeentulotuen asiakasmäriä ja kustannuslukuja saattaa olla puutteita.

Liite 4 Perustoimeentulotukea saaneet kotitaloudet päämiehen iän mukaan vuonna 2021

KELAN MYÖNTÄMÄ PERUSTOIMEENTULOTUKI (ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuttajia)							
	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Alle 25-vuotiaat opiskelijat	1 612	719	777	472	664	419	4 663
Alle 25-vuotiaat muut	8 050	2 901	3 838	2 985	4 407	3 238	25 419
25–34-vuotiaat	12 419	4 236	5 132	3 639	5 854	3 343	34 623
35–49-vuotiaat	11 695	4 073	4 871	3 097	4 519	2 301	30 556
50–64-vuotiaat	8 751	2 658	3 047	2 108	2 657	1 371	20 592
65 vuotta täyttäneet	2 065	614	653	482	714	332	4 860
Kotitaloudet yhteensä	44 592	15 201	18 318	12 783	18 815	11 004	120 713
Osuus kotitalouksista, %							
Alle 25-vuotiaat opiskelijat	3,6	4,7	4,2	3,7	3,5	3,8	3,9
Alle 25-vuotiaat muut	18,1	19,1	21,0	23,4	23,4	29,4	21,1
25–34-vuotiaat	27,9	27,9	28,0	28,5	31,1	30,4	28,7
35–49-vuotiaat	26,2	26,8	26,6	24,2	24,0	20,9	25,3
50–64-vuotiaat	19,6	17,5	16,6	16,5	14,1	12,5	17,1
65 vuotta täyttäneet	4,6	4,0	3,6	3,8	3,8	3,0	4,0
Kotitaloudet yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Liite 5 Perustoimeentulotuen saajat ikäryhmittäin vuonna 2021

KELAN MYÖNTÄMÄ PERUSTOIMEENTULOTUKI (ilman pakolaisia, turvapaikanhakijoita ja paluumuttajia)							
	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
0-4 v	5 033	2 192	2 651	1 309	1 424	861	13 470
5-9 v	5 041	2 327	2 428	1 214	1 394	776	13 180
10-14 v	4 250	1 887	1 986	1 017	1 296	681	11 117
15-19 v	4 863	1 933	2 340	1 304	1 780	1 243	13 463
20-24 v	7 206	2 787	3 503	2 755	4 047	2 862	23 160
25-29 v	7 260	2 563	3 089	2 324	3 632	2 137	21 005
30-34 v	6 581	2 360	2 755	1 783	2 784	1 502	17 765
35-39 v	5 317	1 987	2 360	1 449	2 155	1 090	14 358
40-44 v	4 500	1 664	1 893	1 220	1 617	818	11 712
45-49 v	3 650	1 246	1 487	897	1 245	635	9 160
50-54 v	3 643	1 169	1 363	949	1 183	584	8 891
55-59 v	3 530	1 039	1 199	854	1 006	538	8 166
60-64 v	2 358	781	845	554	699	342	5 579
65-69 v	986	303	342	228	303	153	2 315
70-74 v	586	201	213	151	199	97	1 447
75-79 v	343	84	87	81	113	58	766
80-84 v	180	50	54	34	84	28	430
85-89 v	112	27	24	15	41	17	236
90-94 v	46	12	21	11	23	7	120
95- v	26	Alle 5	Alle 5	Alle 5	Alle 5	Alle 5	42
Henkilöt yhteensä	65 543	Alle 24 623	Alle 28 650	Alle 18 162	Alle 25 037	Alle 14 436	176 442

Liite 6 Toimeentulotukihakemukset ja -päätökset vuosina 2018–2021

		HELSINKI ¹			ESPOO			VANTAA			TURKU ²			TAMPERE			OULU			KUUSIKKO		
		Muutos (kkm)	Muutos (%)		Muutos (kkm)	Muutos (%)		Muutos (kkm)	Muutos (%)		Muutos (kkm)	Muutos (%)		Muutos (kkm)	Muutos (%)		Muutos (kkm)	Muutos (%)		Muutos (kkm)	Muutos (%)	
Vuoden aikana kuntaan saapuneet toimeentulotukihakemukset yhteensä	2018	86 045	3 827	4,7	31 807	569	1,8	29 169	-256	-0,9	11 428	1 759	18,2	25 034	1 510	6,4	9 741	-809	-7,7	193 224	6 600	3,5
	2019	81 415	-4 630	-5,4	32 856	1 049	3,3	32 285	3 116	10,7	10 834	-594	-5,2	27 059	2 025	8,1	9 760	19	0,2	194 209	985	0,5
	2020	71 996	-9 419	-11,6	24 817	-8 039	-24,5	34 743	2 458	7,6	10 637	-197	-1,8	27 589	530	2,0	9 764	4	0,0	179 546	-14 663	-7,6
	2021	56 554	-15 442	-21,4	30 020	5 203	21,0	35 115	372	1,1	10 181	-456	-4,3	27 562	-27	-0,1	10 895	1 131	11,6	170 327	-9 219	-5,1
Vuoden aikana Kelasta kuntaan saapuneet toimeentulotukihakemukset yhteensä	2018	7 292	-3 126	-30,0	2 213	-1 602	-42,0	3 354	-1 319	-28,2	2 079	-389	-15,8	5 281	-677	-11,4	3 006	-797	-21,0	23 225	-7 910	-25,4
	2019	7 094	-198	-2,7	2 066	-147	-6,6	3 422	68	2,0	2 111	32	1,5	4 764	-517	-9,8	2 756	-250	-8,3	22 213	-1 012	-4,4
	2020	6 964	-130	-1,8	2 009	-57	-2,8	..	..	..	2 187	76	3,6	4 351	-413	-8,7	3 213	457	16,6	18 724	-3 489	-15,7
	2021	6 667	-297	-4,3	3 140	1 131	56,3	..	..	..	2 054	-133	-6,1	5 495	1 144	26,3	3 628	415	12,9	20 984	2 260	12,1
Kelasta saapuneiden hakemusten osuus (%)	2018	8,5			7,0			11,5			18,2			21,1			30,9			12,0		
	2019	8,7			6,3			10,6			19,5			17,6			28,2			11,4		
	2020	9,7			8,1			..			20,6			15,8			32,9			10,4		
	2021	11,8			10,5			..			20,2			19,9			33,3			12,3		
Kelan tekemät perustoimeentulotuen päätökset ¹	2018	302 685	33 725	12,5	104 030	11 270	12,1	116 190	13 613	13,3	83 162	12 306	17,4	121 168	14 193	13,3	72 919	5 455	8,1	800 154	90 562	12,8
	2019	292 897	-9 788	-3,2	102 530	-1 500	-1,4	118 486	2 296	2,0	84 850	1 688	2,0	121 385	217	0,2	71 307	-1 612	-2,2	791 455	-8 699	-1,1
	2020	301 395	8 498	2,9	105 249	2 719	2,7	124 766	6 280	5,3	85 063	213	0,3	117 625	-3 760	-3,1	68 234	-3 073	-4,3	802 332	10 877	1,4
	2021	264 387	-37 008	-12,3	95 351	-9 898	-9,4	120 097	-4 669	-3,7	77 202	-7 861	-9,2	108 132	-9 493	-8,1	62 680	-5 554	-8,1	727 849	-74 483	-9,3
Kunnan tekemät toimeentulotuen päätökset ¹	2018	87 840	-7 004	-7,4	31 755	902	2,9	30 490	-1 971	-6,1	11 362	1 357	13,6	26 373	573	2,2	10 043	-1 213	-10,8	197 863	-7 356	-3,6
	2019	83 214	-4 626	-5,3	32 685	930	2,9	29 386	-1 104	-3,6	10 900	-462	-4,1	25 489	-884	-3,4	10 958	915	9,1	192 632	-5 231	-2,6
	2020	77 304	-5 910	-7,1	17 577	-15 108	-46,2	33 611	4 225	14,4	10 593	-307	-2,8	28 069	2 580	10,1	10 593	-365	-3,3	177 747	-14 885	-7,7
	2021	59 831	-17 473	-22,6	21 695	4 118	23,4	35 195	1 584	4,7	9 648	-945	-8,9	28 827	758	2,7	9 825	-768	-7,3	165 021	-12 726	-7,2

¹Helsingin tiedot Apotin käyttöönnotosta johtuen ajalta 1.1-5.11.2021.

²Turussa on tehty kesken vuotta 2021 järjestelmävaihdoksia. Tämän takia toimeentulotuen asiakasmäärissä ja kustannuslukuissa saattaa olla puutteita.

Liite 7 Marraskuussa 2021 perustoimeentulotukea saaneiden kotitalouksien tulottomuusluokitus

MARRASKUUSSA PERUSTOIMEENTULOTUKEA SAANEET KOTITALOUDET, KAIKKI TUENSAAJAT							
	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Tulottomat ja vain verottomia tuloja saavat	6 064	1 885	2 316	1 563	2 234	1 225	15 287
Tulottomat ¹	1 825	563	576	350	424	250	3 988
Vain verottomia tuloja saavat	4 239	1 322	1 740	1 213	1 810	975	11 299
Veronalaisia tuloja saavat	15 608	5 546	6 498	4 186	6 758	3 402	41 998
Kotitalouden hakijalla sekä puolisollla veronalaisia tuloja saavat	14 826	5 250	6 148	4 000	6 510	3 286	40 020
Kotitalouden hakijalla tai puolisollla ei veronalaisia tuloja saavat	782	296	350	186	248	116	1 978
Kotitaloudet yhteensä	21 672	7 431	8 814	5 749	8 992	4 627	57 285
Osuus kotitalouksista, %							
Tulottomat ja vain verottomia tuloja saavat	28,0	25,4	26,3	27,2	24,8	26,5	26,7
Tulottomat	8,4	7,6	6,5	6,1	4,7	5,4	7,0
Vain verottomia tuloja saavat	19,6	17,8	19,7	21,1	20,1	21,1	19,7
Veronalaisia tuloja saavat	72,0	74,6	73,7	72,8	75,2	73,5	73,3
Kotitalouden hakijalla sekä puolisollla veronalaisia tuloja saavat	68,4	70,6	69,8	69,6	72,4	71,0	69,9
Kotitalouden hakijalla tai puolisollla ei veronalaisia tuloja saavat	3,6	4,0	4,0	3,2	2,8	2,5	3,5
Kotitaloudet yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

MARRASKUUSSA PERUSTOIMEENTULOTUKEA SAANEET KOTITALOUDET, ALLE 25-VUOTIAAT							
	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Tulottomat ja vain verottomia tuloja saavat	2 079	709	853	652	878	578	5 749
Tulottomat ¹	829	277	261	180	177	124	1 848
Vain verottomia tuloja saavat	1 250	432	592	472	701	454	3 901
Veronalaisia tuloja saavat	1 696	749	927	642	1 109	636	5 759
Kotitalouden hakijalla sekä puolisollla veronalaisia tuloja saavat	1 578	702	855	595	1 025	595	5 350
Kotitalouden hakijalla tai puolisollla ei veronalaisia tuloja saavat	118	47	72	47	84	41	409
Kotitaloudet yhteensä	3 775	1 458	1 780	1 294	1 987	1 214	11 508
Osuus kotitalouksista, %							
Tulottomat ja vain verottomia tuloja saavat	55,1	48,6	47,9	50,4	44,2	47,6	50,0
Tulottomat	22,0	19,0	14,7	13,9	8,9	10,2	16,1
Vain verottomia tuloja saavat	33,1	29,6	33,3	36,5	35,3	37,4	33,9
Veronalaisia tuloja saavat	44,9	51,4	52,1	49,6	55,8	52,4	50,0
Kotitalouden hakijalla sekä puolisollla veronalaisia tuloja saavat	41,8	48,1	48,0	46,0	51,6	49,0	46,5
Kotitalouden hakijalla tai puolisollla ei veronalaisia tuloja saavat	3,1	3,2	4,0	3,6	4,2	3,4	3,6
Kotitaloudet yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

¹ Tulottomilla kotitalouksilla tarkoitetaan kotitalouksia, joiden toimeentulo perustuu yleiseen asumistukeen ja toimeentulotukeen.

Jos taloudessa asuu alaikäisiä lapsia, tuloina voivat olla myös lapsilisä ja elatustuki. Näillä kotitalouksilla ei ole mitään verotettavia tuloja: ei työtuloja, pääomatuloja, verottomia osinkotuloja eikä veronalaisia sosiaalisia tulonsiirtoja, kuten eläkkeitä, työttömyyspäivärahaa, lasten kotihoidon tukea tai opintotukea.

Liite 8 Aikuissosiaalityön asiantuntijatyöryhmä

Työryhmän puheenjohtaja

Minna Ryhänen

Vs. palvelupäällikkö

Vantaan sosiaali- ja terveystoimiala

Aikuisten ja nuorten sosiaalipalvelut

minna.ryhanen@vantaa.fi

Helsinki

Anne Maarit Leppänen

Suunnittelija

Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala

Tietohallintopalvelut

Tilastopalvelut

anne.leppanen@hel.fi

Leena Luhtasela

Nuorten palvelujen ja aikuissosiaalityön johtaja

Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala

Perhe- ja sosiaalipalvelut

leena.luhtasela@hel.fi

Mika Porvari

Toiminnansuunnittelija

Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala

Hallinto, Talouden ja toiminnansuunnittelu

mika.porvari@hel.fi

Anne Qvist

Pohjoisen aikuissosiaalityön päällikkö

Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala

Nuorten palvelut ja aikuissosiaalityö

anne.qvist@hel.fi

Kaisa Saarinen

Projektipäällikkö

Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala

Nuorten palvelut ja aikuissosiaalityö

kaisa.saarinen@hel.fi

Espoo

Sammy Huotari

Tilastoasiantuntija

Espoon hyvinvoinnin ja terveyden toimiala

Esikunta/Talouslyksikkö

sammy.huotari@espoo.fi

Tapio Nieminen

Aikuisten sosiaalipalvelujen päällikkö

Espoon hyvinvoinnin ja terveyden toimiala

Perhe- ja sosiaalipalvelut

tapio.e.nieminen@espoo.fi

Kaisa Palomäki

Asiantuntija

Espoon hyvinvoinnin ja terveyden toimiala

Aikuisten sosiaalipalvelut

kaisa.m.palomaki@espoo.fi

Pasi Sipola

Aikuissosiaalityön päällikkö

Espoon hyvinvoinnin ja terveyden toimiala

Perhe- ja sosiaalipalvelut

pasi.sipola@espoo.fi

Vantaa

Tanja Järvinen

Suunnittelija

Vantaan sosiaali- ja terveystoimi

Perhepalvelut

tanja.jarvinen@vantaa.fi

Laura Lindroos

Vs. sosiaalityön esimies

Vantaan sosiaali- ja terveystoimi

Aikuisten sosiaalityö

laura.lindroos@vantaa.fi

Turku

Eeva Eskelinen

Johtava sosiaalityöntekijä
Turun hyvinvointitoimiala
Aikuissosiaalityö
eeva.eskelinen@turku.fi

Mirjam Jarhio

Suunnittelija
Turun kaupunki
Yhteiset palvelut
mirjam.jarhio@turku.fi

Kimmo Keskinen

Suunnittelija
Turun kaupunki
Yhteiset palvelut
kimmo.keskinen@turku.fi

Emma Kotiranta

sovellusasiantuntija
2M-IT Oy
emma.kotiranta@2m-it.fi

Elina Wiljanen

Johtava sosiaalityöntekijä
Turun hyvinvointitoimiala
Sosiaalityön Alkupalvelut
elina.wiljanen@turku.fi

Minna Virta

Sosiaalityön johtaja
Turun hyvinvointitoimiala
Sosiaalityön yht. toiminnot
minna.virta@turku.fi

Tampere

Samuli Pietilä

Johtava sosiaalityöntekijä
Tampereen sosiaali- ja terveyspalvelut
Aikuisten sosiaalipalvelut
samuli.pietila@tampere.fi

Piia Wallenius

Johtava sosiaalityöntekijä
Tampereen sosiaali- ja terveyspalvelut
Aikuisten sosiaalipalvelut/aikuissosiaalityö
piia.wallenius@tampere.fi

Asko Puumalainen

suunnittelija
Tampereen sosiaali- ja terveyspalvelut
Aikuisten sosiaalipalvelut/aikuissosiaalityö
asko.puumalainen@tampere.fi

Oulu

Arja Heikkinen

Sosiaalijohtaja
Oulun hyvinvointipalvelut
arja.heikkinen@ouka.fi

Nina Kinnunen

Palvelupäällikkö
Oulun hyvinvointipalvelut
nina.kinnunen@ouka.fi

Susanna Lähde

Palvelupäällikkö
Oulun hyvinvointipalvelut
susanna.lahde@ouka.fi

Tuovi Mattanen

Pääkäyttäjä
Oulun hyvinvointipalvelut
tuovi.mattanen@ouka.fi

Marja Salo

Palvelupäällikkö
Oulun hyvinvointipalvelut
marja.salo@ouka.fi

Työryhmän sihteeri

Nora Tanner

Projektitutkija
Helsingin kaupunki
Kaupunginkanslia
Strategiaosasto/Kaupunkitieto
nora.tanner@hel.fi

